

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De Sanctorum Festiuitatibus Annitotius - Nvnc Demvm Integre Svppleti,
Concionibus per octauam Vener. Sacramenti suo ordine intersertis

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

In Festo S. Nicolai Confessoris. Homo quidam peregrè proficiscens, &c.
Matth. 25.1. De abusu donorum Dei. 2. Expositio Parabolæ de homine
peregrè proficiscente. 3. De talentis. 4. Et eorum recto vsu. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56205](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56205)

bendo, eandem crucem tolerando, idem subeundo supplicium, eandem patiendo infamiam, iisdem denique tormentis te exponendo. Feliciter tandem post hæc omnia secutus es, velut Dominum fidelis famulus, vt duce generosus miles, vt principem supplex cliens, cætu pastorem innocens ouicula, vt gubernatorem sapiens discipulus, secutus inquam ad laborem, ad pœnam, & crucem in hoc quidem mundo, sed in altero ad gloriam, ad requiem, ad felicitatem sempiternam; ad quam nos Pater, & Filius, & Spiritus sanctus perducere dignetur. Amen.

INFESTO S. NICOLAI CONFESSORIS.

Partitio.

- I. De abusu donorum Dei.
- II. De Parabola expositione hominis peregrè proficiscens.
- III. De talentis.
- IV. De eorundem recto vsu.
- V. De S. Nicolai præclaris dotibus.

Homo quidam peregrè proficiscens, vocauit seruos suos, &c. Matth. 25.

FIGVRA.

IOB Propheta iustitiam olim suam sine vlla tamen vanitate prædicans, bona opera sua exaggerans, virtutes exaltans, & aduersus calumniantium insolentiam ac tela integritatis ac innocentia suæ honorem propugnans, inter alia, velut primaria virtutis suæ argumēta ac signa manifestissima, misericordie, quæ toto vitæ exercuerat tempore, opera producebat, dicebatque, *Oculus meus cæcus, pes meus claudus, & pater eram pauperum.* alio verò loco etiã amplius, *Ab infantia creuit mecum miseria.* quasi diceret: iam inde à primis annis, quantum ex crescebam aetate, tantum eademq; mensura mecum assurgebat charitas & misericordia. Quidquid sanctus hic vir, non sine modestia tamen, in se ac de se prædicauit, non minùs nos de Nicolao quodam repetere possumus. Nam eadē charismata spiritalia, quæ in illius Prophetae vita eluxere, nō minùs perfecta ac vera in huius Episcopatu dignitateq; comparuerunt. Re-

Job 29.
Job 31.

uera enim non minùs quàm priscus ille Iobus oculus ac fax fuit cæco, ignorantes docendo, verbum Dei annuntians, animi alq; ad salutē exiēdo. Baculus etiã claudis, cum egenis auxiliatus, afflicto consolatus est, errantes in rectam semitam reuocauit, & imbecilles sua misericordia sustentauit. Verè quoq; pauperū fuit pater, de suis eos facultatibus alēdo, orphanos tuendo, puellas ob inopiã de castitate periclitantes nuptui tradendo, & alia sexcenta charitatis ac misericordie opera actitando. Hæc illum virtus iam inde à pueritia comitata est: nō etiamnum puer tribus quothebdomadis vicibus ieiunans, ab vberibus ac lacte materno abstinebat, & prout annis & corpore excreuit, ita sancta hæc virtus cum alijs plurimis in ipso fuit sumpsit incrementum, auxit, & increuit: nullus vt vir eo aut sanctior, aut Præsul dignior vniquam exstiterit. Equidem illius vobis hodierna die vitam describere, suisq; ipsum expressum coloribus proponere decreui. A precibus ergo auspiciemur, ac gloriosissimam precemur matrem, suo nobis vt auxilietur subdicio, salutationem illam sacram ab Angelo primum prolata illi dedicantes. *Aue Maria.*

Non ad eò noxium ac periculosum est diuinis carere beneficijs, quàm iisdem iam acceptis malè vt, eadem ad benefactorem suum oppugnandum conuertere, suamque hoc pacto ingratitude testari. Quid enim profuerit, celestibus donis & charismatibus cumulari, si in tuum ea commodum non conueras, sed iisdem abutaris? hoc scilicet diuinam maiestatem infinite offendit. Hinc Nathan Propheta, Regem Dauidem ob commissa scelera verbis castigaturus, ante omnia donorum acceptorū ac gratiarum diuinarum abusum, & post recepta tot tantaque à tam liberali dextera beneficia ingratitude exprobrauit dicens, *Hæc dicit Dominus Deus Israel, Ego unxi te in Regem super Israel, & ego erui te de manu Saul, & duxi tibi domum Domini tui, & uxores Domini tui in sinu tuo, dediq; tibi domum Israel, & Iudas, & si pauca sunt ista, adiecim tibi multo maiora. perinde ac si diceret: Tantos in te DEVS fauores accumulauit, totque sibi te beneficijs deuinxit, & tu iisdem malè es vsus; & quæ tibi eius colendi, honorandi, obsequendi esse debebant instrumentum & occasio, inde ad eundem oppugnandum arma ac tela de promptis: quod.*

Dei donis
abuti non
insignem
includit.

2. Reg. 4.

quod profecto insignis est ingratitude nota, quin & graue peccatum.

Hinc & Ezechiel Propheta primi Angeli apostatae ruinam atque peccatum exaggerans, in primis illi obiicit gratias ac perfectiones, quas iam receperat, & quibus malè utens, omnem honorem suum, gloriam ac dignitatem amiserat. Sic autem loquitur. *Quomodo cecidisti Lucifer, qui mane oriebaris, in medio lapidum ignitorum ambulasti?* quasi sic exprobrasset: Qui fieri potest, Lucifer, te, qui inter Angelos non secus atq; inter stellas sol fulgebas; qui iam inde à primo creationis tuæ momento tanta cum excellentia ac decore exoriebaris in quem inter reliquas creaturas, tot perfectionum conuulerat Deus charismata, te inquam, spirituum cælestium principem, omnipotentis Dei dexteræ opus primarium ac princeps, totius vniuersi miraculum, tam turpi ac misera ruina cecidisse, tam scelerè foelici sorte tua excidisse, tam stolidè lapsum te tuum procurasse, tot denique gratijs acceptis malè vsum esse? Satiùs longe fuisset numquam te hæc à diuina munificentia accepisse.

Apostolorum Princeps hæc super te suam profert sententiam, & illorum coarguens ingratitude, qui fidei semel accepto dono, n turpe apostateo crimen turpiter prolabantur, hæc scribit, *Melius erat illis non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitionem retrorsum reuerti.* quasi dicere velit, multò esse satius nullas à Deo accipere gratias, quam ijs receptis abuti, & post beneficia ingratum se exhibere.

Rei huius hieroglyphicum è sacris litteris hoc esto inter alias aues velut immundas, & sacrificio esuique ineptas struthio connumeratur. Aliam huius reprobationis causam non reperio, quam quòd auis hæc, licet ingentes à Deo alas, quin & insignes ac decoras pennas receperit, iisdem tamen vti nequaquam norit, imò vix volitet, sed instar quadrupedis in terra semper commoretur.

Admirabile hoc mysterium, ac signum est euidens simum, eos inter rel. quos mortales à Deo reijci ac reprobati, qui diuinis beneficijs velut fulgidis quibusdam plumis onusti (quorum aduinculo sublimè euolare, cælestia inquirere, ad perfectionem tendere eos oportebat) semper tamen velut vasta & crassa quæ-

dam animalia in terra resident, & pernici illo Dei abuti alarum vti remigio nesciunt: quod profecto deplorandum est, ac miseriam omnium est reprobationis.

Testatur hoc ipsum & Sapiens, quem quæso loquentem audite; *Est & aliud malum, inquit, quod vidi sub sole, vir cui dedit Deus diuitias & substantiam, & honorem, & nihil deest anima sua ex omnibus qua desiderat, nec tribuit ei potestatem, vt comedat ex eo, hoc vanitas & miseria magna est.* Huic potè persimilis is est, cui plurimum Deus contulit gratiæ, & in quem maximas effudit perfectiones; iusto tamen Dei iudicio, ita nimirum peccatis exigentibus, excellens hoc illi denegat auxilium, Deo accedem vt queat ad animæ salutem cooperari, vnde fit, hæc illi plus obesse beneficia quàm prodesse.

Sciamus igitur, quidquid à Deo recipimus cum temporale, tum spirituale, quod sub talentorum nomine Scriptura exprimit, idcirco nobis donari, vt eodem negotiemur, fructum ac fœnus ex illo colligamus, æternaque pro eodem nanciscamur. De omnibus potè reddenda est ratio aliquando, vt scilicet manifestum fiat, num ad Dei gloriam, animæque salutem acceptis beneficijs vti simus. Quò autem gratiarum futurus est numerus ac cumulus maior; eò & ratio reddenda erit exactior, & diligentius inquiretur; si modò illud Gregorij Magni verum sit, *Cum crescunt Reddenda dona, rationes etiam crescunt donorum* in diuina iustitiæ tribunali reddenda. Adco vt quod omnibus etiam quas à Deo accipimus, in magnos rationum eiusdem libros relatum & inscriptum sit, recepimus donec scilicet rogemur, quo acceptis modo gratias. vti simus, ac donec illa venerit dies, qua de omnibus exactissima reddenda erit ratio. Ah hominum cæcitas ac caligo, de hisce rebus minimè cogitantium! O fatuitas nimis à deploranda!

Sunt hoc ipso tempore, quo hæc loquor, multi in aula optimates ac palatini, qui, præter naturale omnibus, quo Regi subijciuntur, debitum, insuper ob exhibitam beneuolentiã, aut accepta beneficia singulari quadã ratione illi obligati sunt qui quidem ob collatos iam reipsa honores ac dignitates obtentas, illi verò quòd eadem aut etiam maiores à Rege sperent, at si Regia Maiestas tam curiosè atque exactè

Yyyy 2 inqur

inquireret, quo vitam instituunt modo, & quid rerum fiat, vt singulis commentariensem scribamque singillatim daret fidissimum, qui omnia illorum verba, facta, & quomodo Regijs donis ac beneficijs vtantur, scripto quã diligentissimè cõmitteret, vt Rex postea euolutis libris, & singulis inspectis agnosceret, quid quisque promeretur aut præmij aut supplicij (vti Assuerum Regẽ fecisse constat, qui infomes traducebat noctes, & regni annales & monumenta vetera peruolutabat, vt qui in Regiam peccassent maiestatem, aut aliquod illi præstitissent obsequium, perspectos & cognitos haberet, sic namque historia Esther prodidit:) si hoc inquam hodie hisce in regnis obseruaretur, quo in metu palatini singuli versarentur? quam metuerent committere quidpiam, quod Regem vel factò, vel verbo offenderet? omnes verò contremiscent, quoties loquendum esset, & quoties quid agendum, ne Regi id forsitan displiceret.

Esth. 6.

Omnia nostra opera, verba, cogitationes, notantur.

Audite, Christiani, quæ diciturus sum, & similitudinis huius applicationem adaptationemque perpendite. Quotquot sumus, plurima munifica Dei dextra muncera recipimus, quin maiora etiam adepturos nos speramus, beatitudinem scilicet & gloriam sempiternam; sed quisque nostrum ad latus scribam habet fidissimum ac diligentissimum, qui nocte dieque omnes actiones, verba, quin & abditissimas quasque cogitationes connotat ac cõscribit, vt Deus eadem videat & cognoscat. In huius rei figurã vidisse se ait Ezechiel hominem lineis vestitum, atramentarium scriptoris ad renes habentem. Certum est autem habere nos indiuisos & assidue quosdam comites, Angelum custodem scilicet ac dæmonem, qui quidquid agimus, explorant & inspiciunt, ille bonum, hic prauum, vt deinde ad Deum cuncta referant, tametsi aliunde ea satis perspecta & explorata habeat, omnia namque, is nouit & pro comperto tenet.

Ezech. 9.

Hanc ob causam libri etiam aliquando aperiantur, examen peragetur, & rationes quam exactissimè instituentur. Testatur hoc in Apocalypsi sua Ioannes dicens, *Aperti sunt libri, & iudicati sunt mortui, ex his, quæ scripta erant in libris.* Repræsentatur hoc ipsum & in Euangelio hodierno sub talentorum datorum parabola, in quo dicitur, *Homo quidam peregrinatus proficiens vocauit seruos suos: quod in festiuitate*

Apo. 20.

S. Nicolai legendum præscribit Ecclesia, circa quod, vt quid vestro palato gratum ac sapidum efferam, primò parabola huius sensum tangam, deinde in sancti huius Confessoris laudibus diuulgari modò patientes ac benignas præbeatis aures, iucunda ac placencia audietis.

Quod ad primum spectat. Textus Euangelij refert hominem quemdam, iam longinquam institutum professionem, & iam in procinctu propè versantem, seruos ad se suos euocasse, iisque bona ad negotiandum tradidisse, vt inde lucrum, interim dum ipse domo abesset, colligerent; sed iam ab itinere redcem, rationem ab ijs expensorum petiisse. Si hominem hunc intus & in cute perspexerimus, & penitius conspexerimus, omnes eum vt Iesum Christum Redemptorem habebimus, qui ascensionis suæ die longè peregrinatum abiit, in cœlum conscendendo, cum suas ante seruis facultates dispertisset, at in supremo iudicij die redibit rationem ab iisdem periturus. Per seruos autem hos plerique Patrum Prælatos ac Doctores intelligunt, eò quòd bonus ille Dominus diuersa illis talenta concedidit, id est, his maiorem, illis minorem ad prædicandum Euangelium, Scripturas exponendas, atque animarum salutem procurandam, gratiam. Hæc Origenis est expositio, quin & Ioannis Chrysostomi, Hieronymi, Ven. Bedæ, Euthymij, Theophylacti, Ambrosij, & Scaliorum plurimorum.

II. Explicatio parabole talentorum.

Ceterum circa talenta & bona, quæ diuersimodè Deus effundere in homines consuevit, non eadem omnium est opinio. Nam varij talentorum variè sentiunt; hi vno, illi alio exponunt modo. S. Ambrosius suam præ alijs afferens sententiam, per hæc talenta rationem intelligit naturalem; quæ dum ritè excolitur, & ea homo rectè vitur, promeretur, vt naturæ insuper addatur gratia, id est, maiora in illum talenta & plura conferantur, eiusque conditio locupletetur. Auctor operis imperfecti talis his diuersis designari vult officia, munia, ac dignitates Ecclesiasticas, Episcopatus scilicet, Abbatis, Prioratus, Diaconatus ac Sacerdotium. S. Hieronymus ac Beda in singularem abeunt opinionem, sensus humanos ac facultates naturales hic adumbrari credunt. Iulianus, Origenes, S. Hilarius, Chrysostomus, Theophylactus in vnam opinionem conspirantes.

Incipit Luca.

III. Explicatio Euangelij.

Hom. 11.

stant, Euangelium ac Verbum Dei, Doctoribus ac Prælatibus Ecclesiasticis conceditum, vt Ecclesiæ ipsum prædicent atque exponant, per talenta data accipiunt.

Alij hæc opinionibus non assentientes, & aliam singillatim statuentes, ac velut latius se diffundentes, generalius rem exponunt, ac per talenta gratias omnes *gratis datas* vulgò nuncupatas interpretantur. Nostis enim, doctiores, in scholis duo tradi gratiarum genera: sunt enim aliæ, gratiæ gratum facientes, alæ verò gratis datæ. Hi non nisi de postremis loquuntur. Sunt & alij denique longius abeuntes, qui de omni genere donorum aut gratiarum, quæ à Deo dari hominibus solent, vt à parte sua operantes & laborantes eadem multiplicent, nec eadem terra defodiant, id est, fructus & sænoris expertia eadem esse non sinant, intelligunt.

Ceterum hac ipsa parabola ostendere Seruator voluit, non omnes æqualiter diuinæ gratiæ cooperari, non æquali singulos passu procedere, nec inspirationibus atque vocationibus sibi factis eadem omnes ratione respondere: alios quippe in hoc esse diligentiores, alios lentiores ac languidiores. Duo tamen in hac talentorum diuisione ac distributione in primis obseruanda sunt. Primum, Dominum seruos omnes ad se euocasse, ac selegisse de numero, quos volebat, ipsique suas ipsum facultates distribuisse; neminem verò seruorum vltro se obtulisse aut ingessisse, neminem talenta spontè accepisse aut abstulisse. Vnde inferamus licet, eos qui legitime vocati non sunt, sed ambitione acti, vanitate ebrii, aut alia quapiam inordinata cupiditate insecuti se ipsos intrudunt atque offerunt, in Pastores aut Ecclesiæ Doctores admittendos non esse, sed planè ac verè vt hæreticos habendos.

Hinc insuper discimus, quicumque à Iesu Christi manu honores, bona, gradus, dignitatesque non recipiunt, sed eas studio petunt, summa contentione ambiunt, & quàm enixissimè & efflicissimè ipsam inhiant, veros Iesu Christi seruos non esse, sed fures ac latrones. Hanc ob causam non immeritò filij Zebedæi quàm ardentissimè honorem à Redemptore, & primas in regno eiusdem cathedras contententes ab ipso audire, *Nescitis quid petatis; petitio vestra indecens est, ambicio inordina-*

ta, ac ratio excæcata. Quæ orania fugillans Apostolus in Epistola ad Hebræos sic scribit, *Nec qui quàm sibi assumit honorem, sed qui vocatur à Deo tamquam Aaron.*

Erat & Ethnicis ambitio omnis exosa, honorumque sitim ac studium nimium quantum detestabantur. Imperator enim Traianus ad Imperium euectus, vt omnibus palàm faceret, non ambitione se aut artibus illicitis hominumque commendatione, sed sola deorum voluntate ac nutu in Imperatorem assumptum esse, numismatis quoddam genus vulgauit, quod dextrorsum eius nomen, sinistrorsum verò Iouem referebat, scriptum illi aquilæ ministerio offerentem. Declarabat scilicet hac imagine, à summo se Deorum Imperio Romano admotum fuisse, cum aquila auium regina symbolum sit Imperij, quàm suis etiam in vexillis Romani præferabant.

Si apud Ethnicos ea viguit modestia, vt suam ad munerata, dignitatem, honores, vocationem electionemque vni cælo ascriberent, & omnem ambitum, petitionem, studium, ac præfationem, quæ honorum in consecratione adhiberi solent, tantoperè exosa habuerunt: Christianis sanè magis ea res cordi esse debet, & magis obseruanda. Et profectò quicumque sancto hoc dicitur nomine, in omnibus rebus suis cælum consulat antè oportet, diuina decreta directionemque in omnibus sequatur, terram ac terrenos semper vt suspectos habeat; honores, status, officia ac beneficia cælitus & à Spiritu sancti denominatione, non verò ab artibus & hominum præfatione expectet. Quid enim nobis opus sit, nouit Deus, meritaque nostra quouisque se extendant ac quanta sint, perspectum habet melius quàm mundus: sape namque reiecit ac reprobauit, quos mundus promouere studet; & contra quos hic deprimere atque in ordinem redigere contendit, se penumero ipse euehit. Testatur hoc apertè Psalter, dicens, *Lapidem quem reprobauerunt adificantes, hic factus est in caput anguli à Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris.* Et sanè multoties fieri videmus, vt quos mundus, & magnates honoribus ac dignitatibus ineptos existimant, hos ipse Deus, merita ipsorum ac dotes penitus intuens lapides angulares tam in statu politico, quàm la-

Hebr. 5.

Ethnici ambitione exosam habebant.

Homo à Deo, non ab hominibus electionem & honorem expectat.

Psal. 117.

Deus euehit, quos mundus deprimit.

ero constituat; alios, vt Iosephos ac Dauides ad regnorum gubernacula; alios, vt Aarones ac Moyses, ad Ecclesiae regimen assumendo.

A Deo statum ac beneficia peccata.

Accipienda igitur à Domini manu talenta sunt, non vero contentiose emendicanda, cum parabola hominem hunc in seruos facultates distribuissè doceat: *Et vocauit seruos, & tradidit eis talenta.* Primo scilicet ad se euocauit, dein euocatis talenta concredidit. A Deo ergo euictionem ac bonum tuum exspecta, qui quisque, ipsum obsecra, vt statum tibi, beneficium, ac dignitatem illam det, quam & suo honori & animæ tuæ salutari expedire cognouerit. Quidquid enim ille tibi daturus est, maxime tibi expediet ac conducet: nam qui videt & intuetur omnia, quæ cuncta comperta habet, nouit simul, quid tibi sit necessarium. Audi quid hac super re

Ecc. 23.

multo lucidiores sunt super solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssus. circumspicit inquam omnes hominum vias, quoniam perfectissime & opera & verba & cogitationes ipsorum, quæ sunt illorum velut viæ, cognoscit. *Profundum* etiam abyssus, nouit quippe arcana omnia desideria, intentiones, proposita, cogitationes intimas, & abditissima quæque molimina in cordis fibris latentia, quæ profundissima quædam

Deus nouit vias hominum.

abyssi sunt; quam præter Deum nemo alius ingenij sui bolide attingere valet, nedum cognoscere: nam scrutatur ipse corda & renes. Nouit rursus vias omnes, eo quod omnes vocationes, stas, occupationes, officia, beneficia, dignitates, regna, imperia, quæ regiae quædam ac patentes viæ sunt, per quas homines ambulant, & in quibus, quamdiu in hoc mundo agunt, commorantur ac detinentur, exactissime perspectas habeat. Harum ergo viarum si quam eius nutu vel decreto ingrediamur, errare aut declinare in precipitia non possumus, sed si sponte nostra & impulsu proprio intrare aliquam voluerimus, errandi periculum subest.

Simile.

Rem manifestiori explico similitudine: Contingit non raro, vt viator per regionem incognitam iter faciens, in varias simul incidat vias, diuersa ad loca deducentes, quarum hæc illorsum, illa istorsum, hæc dextrosam,

illa sinistrorsam, alia quoque diametraliter ac recta ferat. Anceps viator ac dubitabundus quo se vertat nescit, quod eligat iter ignorat, ne erret ac deuiet, metuit. Viarum capita atque introitus dumtaxat videt, sed earum medium, fines, exitus cernere nequit; hinc sæpe, relicto recto, deuium iter ingreditur. Erroris ergo & deceptionis causa est, quod omnem quam late patet viam cernere coram nequeat. Huc referas, quod in Prouerbij suis ait Sapiens, *Est via, inquit, qua videtur homini iusta, nouissima autem eius ducunt ad mortem.* Ad eundem plane modum in officijs, dignitatibus ac statibus incundis contingit: sæpè namque homines ignari, quam conditionem arripiant, aut cui muneri se dedant, (eo quod exitus & nouissima ipsorum ignorent) turpissime impingunt, errant, ac falluntur, & damno sæpe suo statum eligentes, pessimum deligunt, atque optimam repudiant. Hic se statui applicare vult Ecclesiastico, qui si in mundo maneret, longe satius foret: ille reipubl. ca præfidens & publica administrans munera, perniciem animæ incurrit, qui hoc relicto itinere, & monasticum ingressus, eiusdem haud dubie salutem operaretur. Deus ergo, qui singula nouit & introspicit, solus sine errore ac certissime suggerere nobis potest, quod iter, statum, conditionemque arripere nos oporteat. Orandus proinde est, vt nos, qui itinera ignoramus, dirigere, ac ne viam deuiens, in omnibus deducere dignetur.

Tobias iunior, longinquum institutus iter, cælo nullum habebat Angelum, itineris comitem, qui ab eius latere nunquam recessit, sospitemque & incolumem reduxit, quod ille nec beneficium redire agnosceret, patri ait, *Me duxit & reduxit saluum,* sine periculo, feliciter, ac propterea magnis erga eum deumque sum nominibus. Magnus Testamenti Angelus est Iesus Christus, quos Deo vero tu cuius mis, diuersæ sunt viæ ac viuendi rationes, quæ in mundo occurrunt, & diuersæ occasiones: nunquam solus eas in eas oportet, ac forte in istidem erres, sed semper Angelum hunc comitem habebas, qui omnes perpectas habet vias, vt te dicitur subducatur, in itinere tueatur, defendat, dirigat ac custodiat. Hoc spectabat & Psalmogra-

graphus, qui licet Rex foret, vias tamen hinc metuens, non ante eandem ordiri audebat, quam Deus iter demonstrasset. quocirca eum ex corde obsecrat: *Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me;* nam erravi sicut ovis quæ perijt, quoniam vias ignoro.

Alia insuper nos impellere ratio ad Deum, antequam flatum aliquem aut munus suscipiamus, consulendum debet. Nam postquam aliquod iam à Dei manu officium aut munus suscepimus, in omnibus quæ in eo occurrere possunt difficultatibus libere ad ipsum refugere, auxilium eiusdem implorare, opem potestare poterimus, quandoquidem ad hoc nos ille munus vocavit ac promouit: ac si inconsulto Deo, & infallibili Spiritus sancti directione decretoque neglecto amatorum tuorum consilium, parentum ambitionem, mundi prelationem secutus, tuo ipse motu & instinctu aliquam vitro dignitatem capessas, à Deo quam iustissime derelinqueris, atque ille tibi tum, & merito quidem, omnibus in difficultatibus & impedimentis ingruentibus oggeret, Aliunde subsidium pete, eos consule, qui hanc ad dignitatem te euexerunt, neque enim me sua fore & auctore hæc adisti, quapropter nec tibi teneor auxiliari, nec tuis in rebus adesse. Manifeste hoc apud Isaiam declarat dicens, *Opera tua non proderunt tibi, cum clamaueris, liberent te congregati tui, & omnes eos auferet ventus.* Congregatos vocat eos, quos homo ad consulendum adierat, & quorum suis in consilijs ac rebus consilium secutus erat.

Tantumdem apud alium Prophetam, Oseam scilicet, reperies, apud quem iratus Deus, quod ipsius consilia vili fierent, sic eum Israele expostulat, *Proiecit Israel bonum, inimicus persequetur eum, ipsi regnauerunt, & non ex me. Principes existerunt, & non cognouit eum.* Recinde ac si diceret, Me non consulto, & suam mihi non aperientes voluntatem, ad honores, dignitates ac regna aspirauerunt, sed hoc ipsorum erit exitum, perniciem ac ruinam: si enim consuluisent, nunquam ex me audisissent, hæc se vt honorum molibus obducunt.

Audite quid egregium ac pære hac fa-

ciens. Decreuerat Deus optimus maximus Machabæorum opera Israelitas in libertatem afferere, & ab hoste vindicare, quin & ad hoc ipsos delegit, simulque robur & dexteram auxiliatricem in hanc ipse rem illis subministravit. Sed libro Machabæorum primo legimus, *Iosephus & Azarias audientes magnalia Iude & Ionatha, dixerunt, Faciamus & ipsi nobis nomen, & eamus, pugnemus aduersus gentes, quæ in circuitu nostro sunt, existimantes fortiter se facturos, sed fugati sunt cum magna plaga.* Cuius stragis rationem sacra reddens historia subnectit: *Ipsi autem non erant de semine virorum, per quos salus facta est in Israel.* Quasi diceret Spiritus sanctus, Non erant cœlitus ad hoc munus ac commissionem electi, nec vocati, hinc nihil profus effecerunt, & fusi fugatique sunt. Videtis igitur, auditores, nisi à Deo ad dignitates selecti ac vocati sitis, incasum vos laboraturos, & actum acturos, contra vero feliciter vobis succedent omnia, beati eritis, ad votum fluent omnia, si vos ipse eo vocauerit, vt i ferui illi Euangelici à Domino suo vocati sunt, *Vocauit seruos suos, & tradidit eis bona sua.*

Alterum, quod hac in parabola notandum venit, est, quemlibet, acceptis talentis, negotiari ac fœnore multiplices eadem augere debere, id est, acceptis à Deo gratijs bene recteque vtendum esse, quod vt faceret quislibet, Apostolus inhortatur & docet, *Adiuuantes & consolantes in afflictionibus vos exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* Hunc porro loquendi modum à Regio Prophetæ mutuatus videtur. Nam hic olim interrogans, *Quis ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto eius?* mox sibi respondet, *Innocens manibus & mundo corde; qui non accepit in vanum animam suam, &c.* Quid est autem animam in vanum accipere? male scilicet eadem vti, & adeo non Dei sui cultui eam dedicare, honoris eiusdem studiosam reddere, eius præconiorum diuulgandorum cupidam efficere, & gratiarum diuinarum cooperatricem, vt potius dissolutioni vacet, tempus inutiliter consumat, voluptates conlectetur, & Deum suum omnigenis sceleribus offendet. Verbo vt dicam, est anima abuti, & eam

I. Mach. 5.

Qui munera exercent non vocati à Deo, actum agunt.

IV.

2. Cor. 6.

Psal. 23.

ROM.

non ad boni exercitium, & honeste vt vitam instituat, compellere, sed ad malefaciendum pellicere, ac pecuino ritu vitam instituere.

Spiritualiter ergo negotiandum est, in rebus sanctis fructificandum, è talentis diuinis lucrum trahendum, Deique facultates honesto cum scenore multiplicandæ. Talis haud dubie mercator aut negotiator erat Iacobus Patriarcha, qui de bona rei familiaris socii sui Labani administratione, deque anxia sua ad facultatum eiusdem & gregis incrementum procurandum sollicitudine gloriatus, sic eundem abiens compellauit, *Modicum habuisti, antequam venirem ad te, & nunc diues effectus es, benedixitq; tibi Deus ad introitum meum.*

Gen. 30.

Næ ille beatus, qui bona facultatesque diuinas multiplicat, deque iisdem adaugendis laborat. Ea namque Dei est voluntas, atque hunc ob finem facultates seruis committit, vti ex hac parabola liquido patet: vbi enim latine legimus, *tradidit illis bona sua*, Græcè habetur, τὸ ἕκαστον ἄνθρωπος, id est, facultates, opes, substantiâ, ac diuitias suas, quidquid scilicet possedit, illis tradidit: nõ quidẽ vt ijs abuterentur, prodigerent, nequiter dissiparent, dissolutionibus impenderent, aut prout lubeat, consumerent: nequaquam; sed vt honeste iisdem negotiarentur, ipsa prudenter audangerent, & sapienter ac prout oportet administrarent.

Dei donis non est male utendum.

Qui porro secus agunt, talentis acceptis abutuntur, gratias diuinas perperam impendunt, in quos grauissimis Deus optimus maximus supplicijs solet animaduertere. In huius rei figuram in Exodo legimus, *Et vestitur ea Aaron in officio ministerij, vt audiatur sonitus, quando ingreditur, & egreditur sanctuarium in conspectu Domini, & non moriatur.* Summus ergo Sacerdos quotiescumque officij sui ministerio functurus, sancta Sanctorum ingrederetur aut egrederetur, sub pœna mortis incurrendæ tunicam Pontificiam indutus esse debebat, & alligatis eidem tintinnabulis sonitum aliquem in conspectu Domini edere. Quam præclarum hic latet mysterium? Tintinnabula Aaronis gratiæ sunt ac dona homini a Deo concredita, quæ numquam non sonum, quamdiu in Ecclesia, quæ verum nostrum est sanctuarium, agi-

Malè ijs videntes ipse Exod. 28.

mus, tum bono exemplo, tum vita inculpabili, sub mortis & damnationis æternæ pœna, edere necesse est. Sed audite & aliam figuram eiusdem prope generis.

Numquamne arborem illam Babylonicâ, quam Daniel suo in libro describit, arborem inquam illam patulam considerastis? Erat hæc arborum omnium, quæ vsquam visa sunt, & maxima, & maximè admirabilis. Ipsa enim è Danielis descriptione, radices ad imas vsque abyssos emittebat, ramos luxuriantes vltra nubium concaua extendebat, latitudine vero quatuor mundi occupabat angulos; adhæc tantum ipsa gerebat fructuum, vt sub mole prope succumberet. Quid autem eidem accidit? eequæ fors illius fuit aut exitus? Propheta ergo hanc dum accuratius contemplatur, & tacitus admiratur, ecce tibi cœlo vox dicens, *Succidite arborem, & pracidite ramos eius, excutite folia, & dispergite fructus.* Quamobrem triste hoc excidium? quid ferax hæc arbor promeruit? vnde tanta displicentia & Dei ira? Rationem subiungit Propheta dicens, *Vescebatur ex ea omnis caro,* quasi diceret, arboris huius velut ingratitude, inquam sigillans, tot eam tamque præclaris ab auctore natura acceptis fructibus abusam esse: nam adgo non homines ipsa pascebat, vt iisdem bestias enutritet. quo verbo tacite innuit sua male illam abundantia usam, & quam acceperat sortem ac gratiam non rectè impendisse.

Arbor Nabuchodonosor moraliter expolita.

Historia hæc terribilis est, sed quæ sicut illustra complectitur mysteria, ita & fonnidinem non mediocrem incutit, docetque magnates illos, magnos inquam illos Prælatos, eruditos Doctores, opulentos Abbates, locupletes Episcopos, qui omnes ingentes Ecclesiæ arbores sunt, atque omnes multiplici fructu, puta tot facultatibus, honoribus, gratijs, diuitijsque tam temporalibus, quam spiritualibus onusti, prospicere & dare operam debere, ne iisdem abutantur, ac ne hoc ipsum, quod arbori huic contigit, sibi eueniat; videre inquam debere, ne Deus succenseat, quod facultatibus ac redditibus suis inopes non alant, doctrina ignaros & infucios non erudiant, sed illos in scorta, in canes venaticos ac luxum, hanc vero in ioculares & ridiculas narrationes sermonisque plausibiles

Inmediat in Prælatos bonis Ecclesiæ abo- tentes.

Ab- danti moraliter expolita.

les & comicos impendant; ne inquam exacerbatus Deus, quod, quæ ipsorum est ingratitude, gratijs acceptis. tam nequiter abutantur, Ecclesia eos sua excindat; beneficijs suis spoliat, à mortis securi eos succidi sinat, quo deinde in tartareas flammæ, velut inuiles quidam trunci, abijciantur, iuxta illud Euangelicum epiphonema: *Omni arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.*

Mat. 3.
Luc. 3.

Mat. 13.

Allegoria.

Luc. 14.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

dere, ne forte hæc ipsa damnationis vestræ sint laqueus, mortis vestræ occasio, ruinæ denique vestræ seges & materia.

Hebræi abutentes diuitijs, quas Deus ijs Aegypto egredientibus liberali contulerat manu, easque in idolorum fabricam impendentes, Deum cœli ad iracundiam prouocauerunt, qui in eos grauissime in tanti sceleris expiationem animaduertit.

Exod. 32.

Discite iustitiam moniti, & non temere dimos.

Ac Magnates tam Ecclesiastici, quam laici sibi prospiciant, caueant, ac dent operam, ne thesauris & opibus spiritualibus à Deo datis perperam vtentes, illasque ad idola constanda, ad meretrices fouendas, ad aues & canes alendos, ad vestes parandas, conuiuia instruenda, domos construendas, tripudia instituenda, aliaque, quibus idololatrica quadam mania adherent, facienda impendentes, omnipotentis iracundiam prouocent, ipsius indignationem incurrant, ac maiores etiam ei dent pœnas. Ira namque Dei magna est, & iudicia eiusdem summo per metuenda.

Allegoria.

V.

Non hoc vitam ritum (quandoquidem iam secunda orationis est pars inchoanda) instituebat sanctus Nicolaus, suis in actionibus prudentior erat ac moderatior, suis in negotiationibus sapientior, suis in munij cauferuus. tior, inque domini atque heri sui rebus administrandis fidelior ac sagacior. Numquam scilicet donis est cœlestibus abusus, sed acceptis à Christo talentis fideliter ac sedulo negotiatus. Hanc ob causam & merito quidem de illo canit Ecclesia: *Euge serue bone & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, supra multa reconstituam.* Fuit hic virorum proborum flores, elemosynis deditorum speculum, ieiunantium exemplum, Præsulum moratorum ornamentum, ac fortasse Episcopus & perfectissimus & sanctissimus omnium, quos vnquam habuit Ecclesia.

S. Nicolaus

fidelis Dei

cauferuus.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 19.

Abfalon Princeps Israel, & Davidis filius, vt è Regum colligere est historia, crines habebat elegantissimos ac pulcherrimos, eius quidem pretij ac valoris, vt eos mulieres ad auri pondus appensos magno redimerent, quo suam ijs comam adornarent. Ille vero hac se efferebat comæ pulchritudine, ac nimium quantum corporis decore gloriatus, aduersus patrem dum bellum rebellis mouet, is ipse decore mortis illi causa fuit; nam crines laquei supplentes vicem, adherentes illici, domino inde pendulo mortem attulerunt. Audite Principes, qui in aulis ac regijs agitatis, vosque illustres & potentes Præsules, qui ad Ecclesiatum sedetis gubernacula, honores, status, dignitates, redditus annui, vestes splendidae, denique opes illæ affluentissimæ, crines sunt fulgidi, quibus condecoramini, sed videte, ne iisdem abutimini, nolite inde insolentiores reddi, Deum ijs nolite offendere.

Bess. de Sanctis.

Zzz

lus

Ius vitæ bene instituendæ rationem, Christianis omnibus in genere necessariam, tradens scribit, *Sobrie, & iuste, & pie viuamus in hoc seculo*. perinde ac si diceret: Ad bene in hoc mundo legi imeque viuendum tria aptissime sunt necessaria, sobrietas quoad nobiles, iustitia erga proximum, pietas denique erga Deum. S. Nicolaus triplex hoc virtutis membrum quam exactissime habuit, & iuxta huius præscriptum horum flissimam vitam duxit. In pueritia scilicet sobrietatem coluit, in ætate virili munificentiam erga inopes simul & iustitiam, in senectute denique eximiam quamdam pietatem ac deuotionem.

S. Nicolaus etiamnum puer ætate hebdomadis ab vberibus abstiniuit.

Thren. 3.

Certissimum est autem, illum iam inde ab incunabilis & fascijs puerilibus ieiunium colere cœpisse, tertio singulis hebdomadis nutritia sugere vbera detrectando. In quo sane insignis sobrietatis ætus elucet, dum hoc Propheta consilium secutus est, *Bonum est viro, cum pertauerit iugum Domini ab adolescentia sua*. Ieiunare porro, delictijs se priuare, austeritatem confectari, facere opus poenitentiae, iuga sunt & iussa Dei: quicumque autem hæc puerilibus annis exercuerit, uti Nicolaus noster, eo est laude dignior, meritoque gloriari poterit, iam inde a vita primordijs iugo se Domini collum submittere cœpisse.

Isa. 28.

Percontatus Isaias: *Quem docebit scientiam aut quem intelligere faciet auditum?* sibi ipse respondet, & sic hanc questionem dissoluit, *Ablactatos à lacte, auulsos ab vberibus nutriticis suis*. Quæ cum ita sint, & S. Nicolaus noster, nescio quo Dei instinctu & arcano quodam Spiritus sancti motu, lac & vbera matris reliquerit, credibile fit, & ipse in hi per-suadeo, ideo id factum esse, quod magnam illum Deus scientiam ac sapientiam esset edocturus, ut de virtute ac mysteriorum notitia iudicaret.

Psal. 8.

Dei sui mirabilia exaltans Psaltes, & incomprehensibiles diuinæ eiusdem prouidentie actus, hæc inter alia habet, *Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem tuam*. dicere vult. Quam es in omnibus admirabilis, Domine: omnes omnino creaturae tuæ noctes atque dies laudem tuam deprædicant, potentiamque tuam decantant: sed nulla ti-

bi laus maior aut perfectior defertur, quam ab infantium ac paruulorum ore etiamnum ab vberibus maternis pendentium. Verba hæc vclut vaticinium quoddam aut præaugium, in sancti Nicolai nostri honorem laudemque studio prolata à Psalmographo videntur. Si enim ieiunium, corporis edomatio, voluptatum carentia, aliaque pia sanctaque opera, actus sunt laudis immediate ad Deum directi, & sanctus hic vir tales iam inde ab infantia, & maternis affixus vberibus ediderit, perfectissimas ab illo laudes accepisse Deum credendum est.

Exinde iam vir factus, & beati Apostoli præscripto vitam instituit iustam, elemosynas scilicet elargiendo, & eam in proximi charitatem exhibendo, ut etiam hodie idulstri hoc, *Pater pauperum*, nomine dicatur. Nemini porro mirum videatur, si per totam iustitiam charitatem intelligam. Scimus enim iustitiam nomine charitatem & elemosynam nominari. Testis erit ille Matthæi locus, *Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus*. quo loco per iustitiam elemosyna intelligenda venit, ut è sequenti sit sententia manifestum, quæ à priori sensu non declinat: *Cum ergo faciatis elemosynam, noli tuba canere*. quod è initio orationis iustitiam vocat, in fine seipsum explicans elemosynam se intellexisse significat. Hac virtute emittit S. Nicolaus, & Christi consilium secutus, semper eam clanculo & in abscondito exercuit, erumenas auro turgidas per fenestram de nocte, ne quis id resciret, iaciendo, ut inops pater filias nuptur traderet, sumptusque præstaret elocandis puellis necessarios.

Seytalis serpens, ut quidem naturalium rerum tradunt Scriptores, hoc à natura inditum habet, ut semper cauerna lateat, nunquam ut egrediat, nisi compulsus hinc aliquam inter ipsum & litteras illas occultas & arcanas, quas Seytalis vocant, esse similitudinem ac conuenientiam volunt, quod serpens hic secretam quamdam & incognitam viuendi rationem haberet. Hæc insuper illi inest proprietas, quod noua quadam & alijs serpentibus insolita ratione exuias ponat: ceteri enim sub solstitio æstiuo, æstu per omnia seuiente pellem veterem deponunt, hic vero solstitio brumali & hyemis

medio. tantus porro exuijs illius inest calor, ut quotiescumque agricolæ frigidas habent manus, eandem calefacturi, has applicent exuias, quas permagis faciunt. Sed iam proprietatem hanc proposito nostro adaptemus.

Quicumque ergo eleemosynas facere velit, serpentis huius naturam imitemur oportet: bona namque eleemosyna oēs hasce habere condiciones debet, quo legitima habeatur. Primo namque secreta sit oportet & occulta: suadet hoc apud Matthæum Redemptor dicens, *Te autem faciente eleemosynam nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua.* Secundo, oportuno fiat tempore, quo scilicet prodesset queat accipienti ac danti. quid enim tibi profuerit eleemosynas dare iam iam morituro & agonizanti, ut nimirum ab alijs videaris, cum inops iam præ fame dudum exspirauit? quid serpenti profuerit exuias posuisse, cum omnes æstus iam ante torruit & tantum non suffocauit? Sanctus Nicolaus vero fuit in eleemosynis elargiendis eo quo debuit modo processit: erat enim primo suis in actionibus secretus, clam pauperibus stipem elargiens; deinde tempore oportuno & conuenienti eandem erogabat: quo enim die, hora & momento necessitatem & inopiam perspectam indigentium habebat, eo charitatem exercebat, eo eleemosynas effundebat.

Præter sobrietatem infantilem, & iustitiam atque charitatem ætatis virilis, suam etiam in senectute, ex Apostolico præcepto, pietatem exeruit (*Pie viuamus in hoc sæculo.*) Hac ætate, iam ad dignitatem Ecclesiasticam euectus, non nisi deuotionem spirabat, non nisi è sancto quodam affectu loquebatur, semper piam intentionem testabatur, denique non nisi in humilitate, austeritate, omnique mortificationis Christianæ genere vivebat. Ut Episcopus & Prælati Ecclesiasticus, cum reliquis Patribus Niceno inter fuit Concilio, quo fidem & in primis Iesu Christi diuinitatem, quam Ecclesiæ inimici inique negabant & in controuersiam vocabant, aduersus hæreticos Arianos tueretur. Ut magnus & illustris Doctor, verbo & doctrina potens, SS. Trinitatis mysterium contra eosdem, à quibus vehementer oppugnaba-

tur, acerrime propugnauit, quos cum rationibus simul & sacra Scriptura testimonijs abunde confutasset, quo illustrior foret victoria, & deuictorum maior confusio, naturalibus eos argumentis & experiētijs os ipsius penitus opprimendo conuincebat. Arrepto quippe in manus latere ipsique exhibito aiebat, Hancine tegulam cernitis, tria omnino diuersa in se complectentem? constat quippe aqua, argilla & igni, non nisi tamen vnus est later. Ad eundem plane modum in arcano ineffabilique sanctissimæ Trinitatis mysterio rem se habere vobis periuadeatis velim: nam in illa quidem tres discrepantes personæ sunt & in relationibus plane oppositæ, attamen non nisi vnus & essentia & natura Deum constituunt, substantia hic vnitatem, & relatione causante differentias.

Episcopum eum esse dixi, & vere dixi: Myriensi enim Ecclesiæ præfuit. Ut autem S. Nicolaus Episcopus Myræ qui à Deo, non vero ab hominibus aut iudicibus, propria præfatione ad dignitatem hanc sacram euectus fuit, consulto taceam, hoc vnū dicam, tantam eum hoc in munere sapientiam, prudentiam ac virtutem prætulisse, ut nemo non viderit, sicut vocatio eius plane erat sancta, ita & eadem vitam sanctitate claruisse.

Sexcentæ Episcopum hunc ad dignitatem hanc sacram euectum dotes ac virtutes Episcopales illustrarunt, sed in primis admirabilis ac sedula animarum cura, & indefatigabilis in grege Dominico conseruando tuendoque vigilantia. Iacob Patriarchæ suæ, ut pastor, sollicitudinem, quam in socreri Labani gregibus pascendis custodiendisque aliquando habuerat, exaggerans, simul etiam quos ea in re subierat labores recensens, sic loquebatur, *Diu noctuque astu vrebar & gelu fugiebat que somnus ab oculis meis, perpetuaque in anxietudine ac labore agebam.* Non minor Episcopi nostri in Iesu Christi grege tuendo exstitit vigilantia ac sollicitudo. Quot enim ipse noctes duxit insomnes? quot labores pertulit? quot pœnas perpeclus est? quoties sudores, quoties frigus, gelu, æstum, aliaque corporis incommoda tolerauit?

S. Nicolaus suo in munere vigilans fuit.

Gen. 36.

rauit? ad peccatores in salutis semitam reuocandos, ad oues errabundas ad caulam Dominicam reducendas, ad lupos à stabulis arcendos, ad hæreticos debellandos, ad fideles adiuuandos ac fouendos, ad verbum Dei prædicandum, ad diocæsin obeundam, aliosque labores in munere suo debitè administrando perferendos.

Prov. 30.

Perdificile, obscurum, & inuolutum hoc apud Salomonem est ænigma, *Tria sunt quæ benè gradiuntur, leo fortissimus bestiarum, gallus succinctus lumbos suos, & aries, nec est Rex qui resistat ei.* Quid sibi Sapiens hic vult? quid hoc ænigma aut emblemata denotat? quid eum ad dissimilia hæc animalia, puta leonem, gallum & arietem, simul combinanda permouit, ac dicendum, hæc tria mirè inter se conuenire, neu Regem dari posse, qui illorum resistat potentia? quid? ouem leoni iungi, & utrisque gallum, ac dicere, ad eò benè hæc simul gradi, ac tantam eorum iunctorum esse potentiam, ut eisdem reges cedant? Aliquod hic latitat mysterium quapropter ipsum enucleandum est, vobisque eiusdem cortex denudandus.

*Bedæ in 30.
Prov.*

Locum hunc exponens Venerabilis Beda, & rem aperiens, per leonem vult Redemptorem IESVM intelligi, qui multoties leonis nomine in sacris voluminibus nominatur (*Vicit leo de tribu Iuda.*) per gallum verò lumbos succinctum doctos concionatores: per arietem denique ordinem Sacerdotalem, gregi Christianorum bono exemplo præeuntem: dicitque hæc tria coniuncta, & simul gradientia, Sacerdotes nempe, Prædicatores, & Iesum Christum adeò quidem esse potentia, nulla ut in mundo sic fortitudo, aut potentia, quam non exsuperent ac pessumdent. In hoc porrò Ecclesiæ situm est robur, hoc mundum simul & tartarum fienat, omnesque eorundem vires, machinamenta, molimina, atque oppugnationes euandas reddit atque euentilar.

*Episcopo
necessariæ
dotes.*

Huic expositioni & ipse pondus auctoritatemque addo, aliud tamen iter insistent, alio sensu, um tria hæc animalia benè gradi & rectè inter se conuenire sentio, cum in Episcopo aut alio quolibet Ecclesiæ Præfecto simul & leoniaa generositas, & ouina innocentia, & galli vigilantia concurrunt: singu-

la namque hæc imprimis necessaria & quodammodo essentialia sunt cuiilibet, qui alijs in Ecclesia præesse, & dignitate aliqua fungi desiderat. Generosus & infractus leonis instar sit oportet ad religionem propugnandam, vitijque resistendum; instar ouis item innocens, simplex, omnisque malitiæ expertus in vitæ ratione ac moribus; denique ut gallus domesticus vigilans, ac de animarum conseruatione & salute sollicitus. Quæ tria vbi in Episcopo maritata videbis, tunc omnia rectè procedere censebis, n hilque omnino Ecclesiæ prosperitati tranquillitæque nocere posse.

Dotes hæc singulæ ad perfectionem ac munus Episcopi verè necessariæ sunt, sed imprimis vigilantia. In huius rei figuram esto hoc inter alia veteris legis statuta ac præcepta, Leuitico contenta, minimè postremum, quo cæcum omnem vetuit ad altare suum Deus accedere, quò sacerdotio fungeretur, *Si cæcus, si claudus, si fracta manu, non accedes ad ministrum altaris.* Cæcus ignorantis est imago aut dormientis: verque porrò summopere Deo displicet, & indignus est, qui inter Ecclesiæ eiusdem ministros eligatur. Hanc ob causam in Zacharia hæc in malos Pastores inuectiua legitur, *O pastor & idolum derelinquens gregem!* Idolum porrò, verus non est homo, nisi homo videatur: deos quidè habet oculos, nò tamen ut videat, aut vigilias agat. Malus Prælatas, qui gregem suum negligit, qui munere suo debitè legitimeque non vitur, qui de animarum salute nequidquam sollicitus est, nulla parte vigilans est; verum est idolum, Pastoris quidem nomen, titulum, ac characterem habet, sed reuera non est, sed non nisi per speciem *Oculos habent, & non videbunt.* oculos inquam ingenij, scientiæ, animi, perfectionum, meritum, non tamen ut super dioceses suas vigilent, ut quæ religioni imminent discrimina, detegant; ut inimicorum molimina disijciant, ut mores deprauatos emendent, & dissolutionem omnem tollant; sed e contra non nisi iocularia captant, voluptates ac delicias consecretantur, in aula agere, magistrates colere, & rem suam promouere omni mentis virumque contentione adlaborant.

Ut manifestum verò fiat, quantum vigi-

*Leuit. 19.
Iantia*

lantia hæc Prælati necessaria sit, quantiq; ponderis, in Leuitico dicitur Sacerdotibus ac Leuitis iniunctum esse, vt, quo die summus Pontifex consecratur, nocte & die integra in tabernaculo commorarentur excubias Domini agentes; Die, inquit Dominus, ac nocte manebitis in tabernaculo, obseruantes custodias Domini ne moriamini. Glossa autem interlinearis rō nocte ac die, exponit, prosperitate & aduersitate; & rō in tabernaculo, explicat, in seruitio Domini, quo datur intelligi, Episcopum aut Præsulem sub mortis ac damnationis incurrendæ pœna seruire Domino, eius seruare gregem, & super eodem excubias agere, tam in aduersis quam prosperis, & omnibus in casibus debere.

An ignoratis vltimam Apostolorum Principi & totius Ecclesiæ Pastori Petro factam reprehensionem in eo potissimum sitam fuisse, quod Iuda proditiōem iam adornante, bello Redemptori indicto, Ecclesia in angustias redacta dormiret, nec pro muneris sui partibus vigilaret? Hinc illi accedens Saluator ait, *Simon, non potuisti vna hora vigilare mecum*; perinde ac si diceret: Dormitene securus vtramque in aurem potes & audes Simon, vbi caput atque antesignanum tuum periclitari cernis? oculo sine claudere graue non ducis, videns inter præsentissima me agere discrimina? securitene dormitas, somno grauatus, tu, quem meum vicarium, Apostolorum principem, primarium Ecclesiæ pastorem, fidelium protectorem, ac tot animarum millium fideiussorem constitui? Notandum hic autem, illum, dum somnolentiæ infimulatur, non iam Petrum, sed Simonem duntaxat dici, quo ipse nomine ante vocationem, dum adhuc piscatoriam exerceret, vulgò dicebatur: vt hinc discamus, eum qui Ecclesia laborante & affl. et onibus exagitata dormit sopore victus, Prælati nomine indignum esse, nec legitimum Petri successorem.

Præclarum est, quod in Isaia in bonorū Pastorum commendationem, & mercenariorum minimeque vig. lantium probrum ac vltimum leg. tur. *Super muros tuos, Ierusalem, inquit Dominus, constitui custodes; tota die ac nocte in perpetuum non tacebunt; facultate tuas & opes defendentes. Quinam vobis hi esse Ierusalem custodes & excubitores viden-*

tur. Auditores, clamantes ac vigilantes? non alij sanè quàm Antistites & Pastores Ecclesiæ, quos, vt noctu & interdiu prædicationibus, orationibus, ac præcibus clamarent, & assidue eius in muris vigiliis agerent, religionem nempe propugnando, hæreses euellendo & in animarum salutem excubando, Deus in eadem constituit.

Cherubinus ille Ezechielis prodigiosus quatuor simul habuisse facies scribitur, hominis, bouis, leonis & aquilæ: quem proinde & octo habuisse oculos fit verisimile. Propius spiritum hunc cœlestem inspicite, ac veram boni Episcopi eum esse imaginem comperietis; quem, Cherubini in modum, quatuor nosce diuersos vultus præferre necessum est; leoninum quidem in generositate, aquilinum in perspicacitate, bouinum in labore indefatigabili, humanum deniq; in clementia; & octo consequenter habeat oculos oportet, vt tantum videat, quantum octo alij, vt eminus nempe & cominus videat, quæ Ecclesiæ immincant discrimina, videndoque auxilium aff. rat. Singulares hæc dotes singulæ Nicolao nostro, vero in terris Cherubino, minimè defuerunt. Leonis etenim vultum prætulit, vtpote quo nihil generosius vidit Ecclesia. Bouis quoque: quid enim eo laboriosius atque indefatigabilius? Hominis item: nihil namque eodem benignius aut liberalius. Aquilæ denique: nullus quippe ipso existit vigilantior, nullus in rebus ad muneris sui functionem spectantibus perspicacior cernens acutius.

Præter infractam illam vigilantiam, quæ in glorioso hoc Nicolao perpetuam sedem fixerat, elucebat in illo indicibilis quædam charitas & misericordia profus admirabilis. Quidquid enim vltra victui ac vestitui necessaria sibi supererat, in egenos erogabat: vt de illo dici haud immeritò queat, *Dispersit, de dit pauperibus, iustitia eius & charitas manet in seculum seculi.* Hæc porò virtus Episcopo bono cumprimè necessaria est. Signi & figuræ loco esto, quod Salomon duos ingentes in templo suo Cherubinos collocasse scribatur, & eos non aureos, sed oleagineos. Olea namque misericordiæ symbolum.

Ezech. 1.
Prælati 4.
præferat
vultus.

S. Nicolaus
in pauperes
liberalis.
Psal. 111.
3. Reg. 6.

zzzz 3 lum

Episcopus
in pœna
miseri-
cordie Deo
mor. &
pœnæ gregē
mouet.

Matth. 27.
I Petrus
in molenti-
a coar-
ctatur.

Matth. 63.
Prælati cu-
stodias sunt
& excubias
Ecclesiæ.

lum est, vt Episcoporum imago Cherubini. Denotat autem mysterium, Prælatos atque Episcopos, qui Cherubini quidam terrestres sunt, aut esse saltem debent, oleaginos etiam totos, id est, charitate & misericordia plenos in Ecclesia esse oportere, puellas inopes in matrimonium elocando, orphanis auxiliando, viduis suppetias ferendo, egenis stipem conferendo, ac largorum illorum prouentuum ultra victum necessarium reliquias in indigos distribuendo.

Exod. 25.

3. Reg. 6.

Cherubini Salomonici duorum aliorum, quos Moses in Tabernaculo constituit, mihi restant memoriam, alii suis propitiatorum obumbrantium: Salomonis autem ianuam respiciebant. Primi haud dubie sedulos representant Prælatos, propitiatorio incubantes, qui elemosynis elargiendis sunt incliti, & paupertati alienæ succurrunt; qualis haud dubie Nicolaus noster erat: postremi deteriorum imago sunt, qui de honore Dei, & proximi amore nihil laborant, ac ianuam respiciunt, de solis facultatibus terrenis solliciti, priuata spectantes commoda ac fortunæ semper lautioni inhiantes.

S. Nicolaus
omnia con-
tēpnit.

Accedet & hoc ad Nicolai nostri laudes corollarium ac velut summa, quod, præterquam quod sedulo super gregem excubarit, & facultates in egenos effuderit, terrena omnia insigni quadam generositate contempserit. Mundum siquidem ridebat, vanitates omnes pedibus proterebat, & uitæam humilitatem respiciebat, quin & ad perfectam simplicius abnegationem pertigerat. Et si enim corpore in terris ageret, in celestibus tamen animo menteque commorabatur, utpote illorum de numero, qui apud Apostolum dicunt, *nostra autem conuersatio in caelis est*. Inter diuitias enim & honores paupertatem complectebatur, inter conuiuia & epulas sobrietatem fouebat, in luxu ac splendore mediocritatis erat amator, in voluptatibus ac commodis honestatis studiosus, & in media rerum copia rerum omnium spirabat neglectum & abnegationem.

Phil. 3.

3. Reg. 7.

Tertio Regum libro, & in Exodo, colum-

næ tum templi Salomonici, tum tabernaculi Mosaici, ceditinæ, & æneæ fuisse scribuntur, non autem. Mirum profecto & inauditum, cum omnia in templo essent ex auro conflata & compacta, solas columnas ligneas fuisse. Denotabat hoc & mysticè inuebat, Prælatos & Episcopos, qui Ecclesiæ columnæ ac bases sunt, non esse debere aurcos vel argenteos, non pecuniosos, sed ceditinos, id est, incorruptibiles & vitio omni carentes; & æreos, id est, bonis moribus, & exemplis imitabilibus sonoros, & bonam vulgò famam habentes, beneque passim audientes.

Exod. 27.

Sacerdotem summum in libro Sapientiarum sua in veste talari mundum vniuersum depictum gestasse tradit Salomon; erat autem, dum sacro ministerioungebatur, nudipes. Mirum sane, inclitum illum Pontificem vniuersam mundi machinam humeris gestasse, pedes autem habuisse denudatos. Mysterium includit ac docet, Anistites & Episcopos, quæquam diuitijs omnibus & honoribus, quos offerre mundus potest, onustos ac donatos, affectus nihilominus, qui animæ sunt pedes, nudos ac penitus exutos habere debere. In huius rei confirmat onem Apostolus suos Redemptor docebat, vt quoties per agros & optigæ peregrinarentur, *sine sacco sine pera, sine calceamentis* incederent. Quod deinde Apostolus exponens consilium ac documentum, *Tanquam nihil habentes*, inquit, *& omnia possidentes*. perinde ac si diceret, Veri Prælati ac discipuli Iesu Christi est ita viuere, quasi nihil penitus possideret, etsi habeat omnia; plenum esse & assidue diuitijs, affectu tamen ijs non adhærescere, quasi in summa rerum ageret inopia; pium hoc pij Regis consilium quam exactissimè sequendo dicentis, *Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere*. Ictus est. Quamquam opibus abundetis, animum tamen vel cor ijs non applicate, affectum non affigite, voluntas semper ab ijs sit alienissima, atque ita viuite, quasi nihil penitus in mundo possideretis.

Sap. 8.

Prælati affectu rebus terrenis adhaerere non debent.
Luc. 22.

2. Cor. 6.

Psal. 62.

Hæ sunt, auditores, virtutes, merita ac perfectiones gloriosi Confessoris Nicolai, quæ, vt essem æquo prouisor, in causa fuerunt: quapropter hic canam receptui, vos solūmodo exhortans, vt vestigia sancti huius viri quam pro-

proximè sequamini, illius vitæ integritatem & innocentiam æmulemini. Exemplo enim vobis ipse præiit, ut à prima vos græte diuino cultui consecraretis, & annuorum primitias omnipotentis Dei honori, & bello aduersus mundi illecebras suscipiendi dedicaretis.

Proficorū Vos verò, studiosi adolentes, collegiorum ornamenta, regnorum seminaria, prouinciarum spes, veterum trunorum propagines, egregia Ecclesiæ arbutula, bonarum litterarum culores, Musarum deliciae, Parnassi in vitæ, scientiarum candidati, hodie alloquor, vos hæc litteræ compellant: ut vitæ scilicet vestræ exemplar ad S. Nicolai vitæ normam componatis. Illum ut patronum cooptatis, moderate ergo viuite, & ad eius imitationem Deo famulamini, illas annorum primitias virtuti impendite, probitatem iam inde ab incunabulis sectemini, & innocuam illam pueritiam diuino offerte obsequio. Hunc, o Academiarum & Vniuersitatum flos, vrbium & oppidorum furcul, status tum sacri, tum laici seminaria, vtrum vobis proponite, ac pios eius mores atque egregiam viuendi rationem summa animi contentione sequi studete: eius ad exemplum iam inde à primo ætatis vere delicias sæculi reiicite, & à colluue, exemplo & consilio iniquorum declinate, omnem immunditiam & dissolutionem quam maximè fugite, tempus sedulo impendite, studia vestra prosequamini, in virtutis nolite via defatigari, sed ipsam cum scientia coniungite, Deique vos obsequio eiusque Ecclesiæ promotioni aptos indices reddite.

Episcoporum Vos autem Prælati illustres, honorabiles Episcopi, status ac regnorum lumina, religionis bases, pietatis prototypa, Ecclesiæ columna, cœlorum legati, Apostolorum successores, Iesu Christi commissarii, fidei tutores, fidelium Doctores, Scripturarum interpretes, mysteriorum æconomus, errorum reprehensores, veritatis consignatores, hereseon iudices, & animarum ductores; sanctæ & prudentis huius Episcopi vitam morumque honestatem proponite: illius austeritatem, in pauperes benignitatem & elemosinarum profusionem perpendite. Respicite, obsecro, bonum quod omnibus dabat exemplum, sanctitatem vitæ quam ducebat, illum quem omnibus in actionibus respiciat, & quam in munere magno debite per-

gendo pœnam ac molestiam subibat. Inprimis velim, notate, quo facultates Ecclesiæ administrarit modo, qua re litus dorales, census annuos, iura patrimonialia, aliasque diuitias ratione dispensarit. Non quidem in rhedas aut equos, non in famulorum aut pedissequorum carceras, non in canum venaticorum & vertagorum alimentum, non in opiparas regificas mensas, non in rem culinariam aut popinã, non in parentum aut consanguineorum ad altiora promotionem, non denique in regum aut magnatum sequelam adulationemque eadem impendit, sed ut prudentes ac laude digni Antistites, in egenos largiter sua effunderet, orphanorum curam gerebat, re & opera pauperes iuuabat, puellas ab opibus destitutas nuptui dabat, afflictis qua poterat ope succurrebat, morbidorum domum & nosocomia obibat, & omni qua potis erat ratione proximo se totum impendebat.

Tu autem, Nicolae, studiosis quidem ob studia ac virtutem, Episcopis verò ob perfectionem, exemplum ac meritum summo perè imitande, fuisti, es, atque in perpetuas retrò generationes futurus es iuuentutis speculum, iam inde à puerilibus & impuberibus annis virtutum te consecrans exercitio, & vnà cum lacte nutritis probitatis ac timoris diuini succum hauriens. Qui te videbant tam benè exordiri, teque sponte ab exiguis illis delicijs ac commodis infantili ætati debitis ablaetantem quodammodo ac sequestrantem, iam tum, equis futurus eras grandior, quis meritorum tuorum futurus fulgor, quo ieiunium ardore effes complexurus iudicabant: prima hæc primæ ætatis tuæ exordia sufficientia erant haud dubie præfagia, è quibus de sanctitate, mirabilibus, ac reliquo vitæ tuæ statu certissimè capi poterant coniecturæ. Fuisti scilicet, gloriose Nicolae, diocesis Myriensis gloria, Ecclesiæ honor, atque totius vniuersi miraculum, fuisti inquam tuo tempore, & posteris, etiam nascituris, futurus es bonorum Episcoporum exemplum. Docuisti enim illos, ad hoc munus a Spiritu sancto assumptus, dignitates non ambire, honoribus non inhiare, ac vanitates non consecrari. Re ipsa ostendisti etiam, quam Prælati animarum habere debeat curam, quo Dei cultum & honorem promouere zelo, quã in Ecclesia propugnanda præferre generositatè, que

illi ad populum & commissum sibi gregem edocendum doctrina sit necessaria, qua inopes charitate complecti, quo lupos à caula & dicecesi arcere labore, qua impios coarguere, vitia reprimere, & hæreses iugulare impigritia debeat.

Omnes. Beatissime Nicolae, te in Ecclesia Christiani venerantur, in scholis suspiceris, à naufragij in periculo versantibus in mari inuocaris; ius quippe habes in Episcopatus, priuilegium in scientias, potestatem denique in naufragia. Hanc ob causam & nos, vltimis hinc verbis inuitati, in procelloso mundi huius mari modò nauigantes, tempestatibus ac ventis agitati, naufragij ac mersionis in discrimine agentes, magna animi te contentione inuocamus, auxilium tuum depolcimus, summaq; animi demissione obtestamur, vt tuo sub fauore velut benigno quodam ac propitio sidere affigente, & influxu, alterius vitæ portum feliciter inuehi mereamur; in illo namq; omnis nostra sita est beatitudo, ad quam nos Pater & Filius ac Paracletus Spiritus deducere dignetur. Amen.

IN FESTO CONCEPTIO-
NIS B. MARIAE VIRGI-
NIS.

Partitio.

- I. De absoluta Dei potentia.
- II. De Conceptione originali pura ipsius Dei-para.
- III. Varijs figuris illustrata.
- IV. Rationibus à sacra Theologia petitis.

De qua natus est Iesus, qui dicitur Christus,
Matth. I.

FIGVRA.

3 Reg. 10. TERTIO Regum Iuda libro proditum est, Salomonem Regium quemdam construi iussisse thronum, auro purissimo conuestitum, duodecim nixum in ascensu leonibus, sed solido interius ebore constantem, cui, Scriptura teste, simile opus non vidit orbis. Certissimò nobis persuadendum oportet, figuram illum

operis illius diuini atque admirabilis, taciti tamen, quod in immaculata Beatissima Virginis conceptione omnipotens operaturus erat, fuisse. Hodie porò figuræ veritas succedit, hodie Deus ter maximus magnificè erigit thronum, in quo nimirum Salomon ille cœlestis consideret: Virginem inquam charitatis auro penitus & vndiqueque effulgentem, puritate plenissimam, septem Spiritus sancti donis in-nixam ac fundatam: cui simile nihil vnquam à mortalibus conspectum fuit. O rem admirabilem! ò opus planè stupendū! ò thronum verè incomparabilem! ter millies etiam beatum diem illum, quo arbor illa primùm consita est, quæ vitæ est fructum allatura: diem, quo constructa primùm egregia illa sapientia domus, septem nixa columnis: diem, quo exiguum illud sinapeos granum seminatum est, quod deinde excrescens patula futura est arbor, in qua suum volucres cœli, id est, duæ illæ naturæ, humana scilicet ac diuina, nidum component: diem denique, quo filij Dei vnigeniti concepta est mater, sed sine vilo peccati nœuo, sine omni macula, sed gratiarum ac mirabilium plenissima: de hoc ipse die plenius ad vos agere hodierna die decreui, modò concepta nostra Spiritui sancto dirigere placuerit; Virgini verò huic precibus cœlestis nobis auxilium implorare, cum eius solius hic agatur honor, res, & gloria. Hunc in finem Angelicam salutationem illi quàm pessimum seruentissimè offeramus. *Aue Maria.*

Vniuersa Theologorum schola duplicem semper in æterno illo & infinito esse, quod vulgò Deum dicimus, potentiam constituit, communem vnam & ordinariam, alteram absolutam & extraordinariam. Prima est, qua suauiter omnia, iuxta statutum naturæ ordinem cursumque ordinarium Deus optimus maximus dirigit ac conducit. Sic hoc ipsum Sapiens declarat dicens, *Attingit à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter.* Altera, omnipotens quædam est virtus, qua supremus ille agens & operator admirabilis creaturas, prout eius est beneplacitum, ac prout vult disponit; declaraturus scilicet esse se causam liberam, non verò naturalem nullivæ afflictam legibus: leges omnes perfringit ac violat, contra vulgatum vniuersi cursum & ordinem rem peragit, & opera patrat insolita, contra,